

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izba za vsak četrtlet in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za drugo izvenavstrijske dežele 6 K. Kdorki sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebnega naročnina. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 6. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo Koroška cesta šte. 6, vnaprejem naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petstotice za enkrat 15 vin, za dvakrat 25 vin, za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Nezapri reklamacije so poštne proste.

Slovenska kmečka zmaga.

Gornja Radgona, 22. avgusta.

Danes se sliši na mnogih krajih pokanje topičev. Vse kar čuti narodno-kmečko, je razveseljeno. Okrajni zastop je po 17 letih zopet naš. Z vstrajnim delom smo si ga priborili. Občino za občino smo morali naskočiti in jo vzeti nasprotnikom. Jeden uspeh slavimo danes, ko smo zopet postali gospodarji v okrajnem zastopu. Greni nam jo le britka novica, da je Gornja Radgona postala trg vključno prizadevanja naših poslancev. Toda tudi vsled tega ne obupamo, ampak vravnali bomo nadaljnokrajno politiko po tem Hejstvu. Navajeni smo borbe in dela, za to zremo z zaupanjem tudi v bodočnost. Zahvala za zmago gre našim vrlim županom in volilnim možem, ki so nas v boju vodili in neustrašeno podpirali, ki so stali na dan volitve trdno kakor skala ob narodno-kmečki strani. Zahvala tudi vsem možem, ki so nas v boju vodili in neustrašeno podpirali, zlasti narodno zopet probujenemu Sv. Juriju ob Ščavnici.

V skupini kmečkih občin smo zmagali z 29 proti 19 glasovom. Izvoljeni so: Josip Veberič, župan v Boračevih, Martin Križan, župan na Ščavnici, Anton Trstenjak, župan v Ivanjcih, Jakob Nemec, župan v Okoslavcih, Anton Divjak, župan v Radenci, Franc Nuk, župan v Trbegovcih, Matija Kavčič, župan v Starešinih, Alojz Trstenjak, župan v Grabonošu, Fr. Šlekovec, župan v Kraljevcih, Jakob Kolar, župan v Kapeli, Franc Kegl, župan v Murščaku, Ivan Kunec, župnik pri Sv. Juriju, Jakob Zemljčič, posestnik v Radenci, Janko Pelc, posestnik v Poličkem vrhu, Josip Škerlec, posestnik v Gornji Radgoni, Al. Replič, posestnik v Galuščaku.

Tudi v veleposestvu bi bila zmaga lahko naša, toda polnoštevilo so prišli na volišče le narodni veleposestniki iz Sv. Jurija. Izvoljeni so: Franc Vračko v Orehovecih, Adolf Zorzini, Gornja Radgona, Oton Zorzini, Gornja Radgona, Johan Kurbos, gostilničar, Gornja Radgona, Klotar Bouvier, fabrikant, Gornja Radgona, Alojz Koller, posestnik na Moti, Franc Vinkler, mešan v Radgoni, Anton Fekonja, zidar v Radgoni, Vincenc Steinbrenner, grajščinski oskrbnik v Negovi, Alojz Kreft, posestnik v Očeslavcih.

Kot veliki obrtniki vstopijo v okrajni zastop: Radenska Slatina, Boračevska Slatina, radgonska

mestna opekarna in Franc Zangl, mesar v Gornji Radgoni.

Z delom za kmečko ljudstvo si bo novi okrajni zastop gotovo pridobil priznanja hlovolj med prebivalstvom, da mu tudi v prihodnje ostane zmaga gotova.

Slava vsem, ki so pripomogli h takratni zmagi. Živel narodni okrajni zastop gornjeradgonski!

Poslanci Slov. kmečke zveze.

Shod v St. Juriju ob južni železnici.

V nedeljo 25. avgusta je imela naša Slovenska kmečka zveza že dolgo zaželeni javni shod v St. Juriju ob juž. žel. Zbralo se je okoli 200 vrlih šentjurskih možev in fantov. Prihiti so k nam trije govorniki, dva državna poslance S. K. Z. dr. Benkovič in Pišek, in podpredsednik S. K. Z. Mlakar. G. Mlakar odpravi shod in odda besedo dr. Benkoviču, ki, burno pozdravljen, prinaša pozdrave od poslancev S. K. Z. in Slovenskega kluba sploh. Omenja, da ima S. K. Z. pravico zborovati na celim Spodnjem Štajerskem, torej ni nobena hujskarija, če S. K. Z. zboruje tudi v St. Juriju ob juž. žel., če tudi nima v tem okraju še našega poslanca.

Potem govori o vzroku, zakaj se je S. K. Z. ustanovila. Ožigosa prejšnji gnili mir, ker se je v tem času za ljudstvo jako malo storilo in ker se je pod to slogo širil gnili liberalizem, proti kateremu se bo S. K. Z. zmiraj z vsemi močmi, toda s poštenimi sredstvi bojevala, naj si nastopa ta liberalizem v obliki Narodne stranke, ali v kateri drugi obliki. Nadalje omenja, da je S. K. Z. tudi narodna, mogoče še bolj kakor liberalna Narodna stranka. Potem govori o potrebi združitve kmetov, ki je pri nas mogoča le v S. K. Z. Poroča o veliki kmečki ali agrarni zvezi vseh kmečkih poslancev v državnem zboru. Naznanja, da so k tej zvezi, ki šteje okrog 270 poslancev, torej več kakor polovico vseh poslancev, pristopili tudi vsi poslanci Slovenskega kluba. Na to veliko kmečko zvezo so bo morala vlada z naprejem ozirati pri sklepanju postav in zdaj je upanje, da se bo dalo kaj storiti za kmeta.

Razloži vzroke, zakaj sta se ustanovila Slovenski klub in Jugoslovanski klub, zakaj naši poslanci ne marajo iti z liberalnimi poslanci v eden klub. Nadalje še omenja potrebo jugoslovanskega ministra, o

uradništvu, o nagodbi z Ogrsko, in melioracijskem zakladu. S tem je končal svoj govor. Burni živio-klici so pokazali, da je njegov govor napravil velik utis na zborovalce.

Nato je povzel besedo državni poslanec Pišek, ki, zopet burno pozdravljen, govori jako poljudno in priključljivo o samopomoči kmeta v združitvi, o krivični cenitvi posestva in omenja, da je že stavil v državnem zboru predlog, da se ta krivica odpravi, in da hoče to tudi doseči; nazadnje govori tudi o zavarovanju za starost in onemoglost. Navdušeni živio-klici so pričali, da je govoril vsem iz srca. Njegov govor je žel priznanje celo od pristašev Narodne stranke.

Za njim govori podpredsednik S. K. Z. g. Mlakar navdušeno o namenu S. K. Z. in o združitvi kmetov v Kmečki zvezi. Pravi, da se bo S. K. Z. potegovala za razbremenitev kmečkih posestev in da naj se odpravi zemljiški davek in se naj upelje dohodninski davek. Govori tudi o ljudskih šolah, o carini, in drugim. Nazadnje pa vabi vse kmete, da se naj združijo v Slovenski kmečki zvezi. Viharni živio-klici.

Nato se izvoli krajni odbor S. K. Z., sami vrli kmetje.

Sprejete so bile sledeče resolucije:

Javni ljudski shod S. K. Z. v St. Juriju ob juž. žel. dne 25. avgusta:

a) odobrava postopanje svojih poslancev v državnem zboru, njih vstop v Slov. klub in jim izreka popolno zaupanje;

b) obsoja ločitev dr. Ploja od poslancev S. K. Zveze;

c) zahteva, da se vsekakor prepreči otvoritev meje za uvoz živine ali klanega mesa iz Srbije ali Balkana sploh;

d) zahteva, da se čim prej otvori kmetijska šola za Spodnji Štajer.

Proti resolucijam je glasovalo samo 6 pristašev Narodne stranke. Ko se še podpredsednik shoda toplo zahvali za njihov trud in poučljive govore, zaključijo predsednik ta sijajni, blizu poltretjo uro trajajoči shod.

Shod bi se bil vršil prav mirno, ko bi ne bili prišli tudi nepoklicani pristaši liberalne Narodne stranke na shod. Med njimi se je najbolj odlikoval celjski zdravnik dr. Serbec, ki je s svojimi nerodnimi medklici motil dr. Benkoviča in Pišeka med govorom.

Podlistek.

Mojster Mihael.

Poslovenil F. F.

(Dalje.)

II.

Deset let pozneje, drugi sveti velikonočni dan leta 1772. je bilo. Raz zvonika staročastitljive cerkve Sv. Petra v Solnogradu so vabili zvonovi k popoldanski službi božji.

To je tista znamenita cerkev zgodovinskih spomenikov tako bogatega mesta ob Salici, v kateri se nahaja v desni postranski ladiji grob sv. Ruperta, tega navdušenega apostola krščanstva in ustanovitelja sedanjega Solnograda, kateri veliki svetnik je ustanovil tudi leta 582. samostan istega imena.

Proti temu kraju miru je korakal tistega lepega popoldneva mož, katerega mračno obličje je, dasiravno je nosil novo obleko, jasno kazalo, da velikonočno veselje ni našlo pota v njegovo srce. Kakor mu njegova nedeljska obleka navidez ni bila po volji in bi raje tičal v svoji zamazani delavni suknji, tako mu še tudi marsikaj drugega, kakor je kazal, ni bilo po volji.

In ni sijala udanost iz njegovega lica, kakor je to bilo pri drugih obiskovalcih tega svetega mesta; njegove ustnice niso molile pobožne molitve, razkave roke se niso hotele skleniti, ko je obstal pred preprostim grobom, ki je bil pač cilj njegovega pota; on se je marveč jezil nad usodo, da se je tako neusmiljeno igrala z njim.

Zakaj je morala ravno njegova žena, njegova pridna Katarina ali prav Katarina, ki je peljala tako dobro njegovo gospodarstvo, ki je prenašala tako potrpežljivo njegove sitnosti, ki je njegovega sinčka

tako skrbno vzgojila, in vedno vse tako dobro opravila, pod zemljo v najboljših letih?

Pri teh bridkih mislih je segel mojster Vendelin s svojo razkavo roko v razkuštrane lase, kajti naš kolar je bil, ki je stal ob grobu svoje žene, ki jo je izgubil pred letom in dnevom.

In z izgubo zveste tovarišice ga je hotela zapustiti tudi sreča za vedno. Kajti komaj je bil pokopana žena pri Sv. Petru, ko je začel njegov zaslužek vedno bolj in bolj pojemati.

Vendelin se je preselil že prej v mesto Solnograd, in to najbrž ni bilo dobro; zunaj je bil ob cesti edini kolar, dočeta jih je bilo tukaj več njegovega rokodelstva in se je tako zaslužek delil.

Tudi je manjkalo v hiši miru in zadovoljnosti, ki je z materjo Katarino izginila iz hiše. Kratkotamo, manjkala je pobožna, pridna gospodinja in slišalo se je skoraj samo kreganje mojstra Vendelina, tako da se je moral Ksaver, ki je na žalost očetovo kazal malo veselja do kolarstva, s svojimi gosli ali kako knjigo skriti v najzadnji kot na podstrešju, dokler se ni očetova jeza polegla.

Če pa ga je dobil mojster Vendelin pri knjigi ali z gosli v rokah, potem je gromelo kakor nevihta v gorovju. Potem je zmerjal fanta lenuha in ničvredneža in mu je dal poskusiti pogosto ne preveč nežno svojo roko; pri takih prilikah se je tudi jezil Vendelin nad ranjko materjo, ki je kazala pogosto Ksavru svoje veselje, če je napredaval v goslanju in učenju.

Tudi sedaj pri grobu dobre žene Katre se je hudoval nad njo, da je mladiča podpirala v njegovih neumnostih, in je sedaj kriva, da tudi iz njega noče postati pošten kolar.

Toda ko je začel dajati svoji nevolji vedno glasnejše duška, je občutil roko na svoji rami.

Glej ga no, Vendelin, vdarilo mu je ob enem na uho, si tudi danes prišel k večernicam, da slišiš

muziciranje? Da, to je nekaj, kar se ne sliši vsak dan!

Nagovorjeni je neprijazno odbil roko ter dejal, med tem ko se je mrmraje obrnil v stran:

Ti si — Evstah, in čeravno je bil Evstah Leberl nekoč njegov najboljši součenec, ga vendar ni mogel več trpeti, odkar je izkopal njegovi ženi, pridni Katri, grob, in na njeno preprosto raket nametal prsti, da je ne vidi nikdar več — nikdar več!, kakor je zaklical Vendelin zopet bolestno, kajti on je spadal k tistim, ki nimajo nikakega upanja na oni svet, in od tod je izvirala tudi njegova nevolja, njegova nikdar izčrpana jeza, njegova vedno večja nezadovoljnost in obup!

Toda Evstah, ki je imel dobro, pobožno srce, je dejal: Katarina, tvoja dobra žena, je gotovo v nebesih, katere si je ob tvoji strani, ti sitnež, do dobra zaslužila, in ona bo prosila Boga, da se pobojšaš, da ne boš s svojim dečkom ravnal preveč trdo in nepravilno.

Tečaj je vzkipek Vendelin. Kaj — Ksavra? Ničvreden dečko me vedno draži.

Evstah je zmajal s svojo sivo glavo. Temu ni tako, Vendelin, je dejal, pametna glavica tvojega sinčka, njegovo dobro, čisto srce je v celi šoli znano.

Evstah Leberl je bil namreč njegov krstni oter, zato ga je po pravici zagovarjal, ga imel jako rad in obžaloval, da ga ni bilo danes ob očetovi strani.

Jako rad bi šel Ksaver zraven na materin grob, toda oče je bil ravno zopet zelo hud na njega ter ga zaklenil v sobo.

To še Ksavru ne bi bilo prehudo, če mu ne bi oče zaklenil tudi knjig in goslij, na katerih je visel dečko z vsem srcem.

In to je bilo ravno, kar je pripravilo očeta čisto iz sebe, da njegov edinec Ksaver ni hotel po-